

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

Այս հատորով հայագիտութեան բնագաւառում սկիզբ է առնում մի նոր մատենաշար՝ «Մատենագիրք Հայոց» խորագրով, որ, ծրագրի հեղինակ Գալուստ Կիւլպէնկեան հաստատութեան Հայկական բաժնի գործադիր տնօրէն Զաւէն Եկաւեանի մտայղացմամբ, յաւակնում է իրականացնել հայ գրաւոր մշակոյթի համեմատաբար ամբողջական հրատարակութիւնը (ներառեալ անտիպ բնագրերի)՝ հաշուի առնելով հայագիտութեան արդի մակարդակը:

Մատենաշարը սկսւում է՝ նախօրինակ ունենալով հայագիտութեան երախտաւորների կողմից անցեալում գիտա-համեմատական սկզբունքով իրականացուած լաւագոյն հրատարակութիւնները՝ սկսած Մխիթարեան Հայրերի իրականացրած Մատենագրութիւնից մինչեւ Գալուստ Կիւլպէնկեանի շարքից մինչեւ Տիգրան Պատմագիրի Հայոց-ը, Երեւանի Հայ պատմագիրների, Հայ փիլիսոփայական մտքի յուշարձանների, Նիւթերի հայ ժողովրդի պատմութեան մատենաշարերը:

«Մատենագիրք Հայոց»-ի Ե դարն ընդգրկող առաջին հատորում զետեղուած են ոսկեդարեան հայ դասականների բոլոր գործերի ցայսօր եղած լաւագոյն գիտա-համեմատական կամ քննական հրատարակութիւնները: Վերջինիս բացակայութեան պարագայում առաջնութիւնը տրուել է հրատարակուած եղած հրատարակութիւններից գիտական առումով առաւել բարւոք նկատուածին: Հնարաւորութեան սահմաններում կազմուել են նոր գիտա-քննական բնագրեր (տե՛ս Գիւտ Արահեզացու Թուղթը) կամ հրատարակուել է նախկինում կազմուած, բայց ցայսօր անտիպ աշխատութիւնը (տե՛ս Եղիշէի Արարածոց Մեկնութիւնը): Բոլոր բնագրերին նախորդում են համառօտ առաջաբաններ, մատենագիտական համառօտ ցանկեր եւ բաղադատուած ձեռագրերի համարներ:

Ելնելով գիտութեան արդի պահանջներից՝ համարակալուել են տեքստերի բոլոր նախադասութիւնները, հայագիտական ուսումնասիրութիւններին առաւել օժանդակելու համար: Շտկուել են նախորդ հրատարակութիւններին կից տրուած վրիպակները, տեքստ են մոտեցուել բնագրի վերջում յաւելուած տարրնթերցումները: Բնագրերում ընդգծուած տառատեսակով առանձնացուել են սուրբգրային յղումները:

«Մատենագիրք Հայոց» մատենաշարում առաջին անգամ Ե դարի հայ դասականները ներկայացուած են մէկ միասնական ցանկերով՝ Սուրբգրային, Տեղանունների, ցեղանունների եւ Անձնանունների, տոհմանունների: Ցանկերը կազմուած են հետեւեալ սկզբունքներով՝

ա. Բուն բնագրում գործածուած անձնանունների եւ տեղանունների տարբերակները առանձնացուած են տարրնթերցումներից:

բ. Բառայօդուածի հիմնական ձեւի մօտ դրուած է տարրնթերցումը «տե՛ս նաեւ»-ով, իսկ տարրնթերցումը դրուած է առանձին տողով եւ փակագծի մէջ հիմնական ձեւին յղուած է «տե՛ս»-ով:

գ. Եթէ հիմնական ձեւը ունի իրեն համահասար գործածուած տարբերակներ, որոնք այս կամ այն բնագրում կարող են երեւալ նաեւ որպէս տարրնթերցում, նրանցից իւրաքանչիւրի մօտ փակագծի մէջ դրուած են միւս բոլոր ձեւերը «տե՛ս նաեւ»-ով:

դ. Անձնանունից յղուած է ազգանունը՝ փակագծում գրելով ամբողջական ձեւը՝ անուն-ազգանուն «տե՛ս»-ով, եւ պահելով անձնանունն էջերը: Իսկ ազգանունից անուն յղումը կատարուած է ազգանունը «տե՛ս»-ով՝ պահելով միայն այն էջերը, որտեղ երեւում է միայն ազգանունը:

* * *

Հատորը հրատարակութեան է պատրաստուել Հայ դասական մատենագրութեան թուային գրադարանում (www.digilib.am):

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՅՈՒՐԴ

Մերուժան Կարապետեան (համակարգող), Կարէն Իւզրաշեան, Պարոյր Մուրադեան, Գէորգ Տէր-Վարդանեան, Արամ Թոփչեան, Գոհար Մուրադեան, Բարկէն Յարութիւնեան, Յակոբ Քեօսէեան, Լուսիկ Ստեփանեան, Արտաշէս Մաթեւոսեան, Ալեքսան Ծակոբեան:

Գեղարուեստական խմբագիր եւ ձեւաւորող՝ Յովհաննէս Կիզողեան

Տեխնիկական խմբագիր՝ Արէլ Ամիրբէկեան

Սրբագրիչներ՝ Անուշ Սիմոնեան, Նարինէ Ռաֆեան, Կարինէ Բաբաջանեան, Շուշան Վարդանեան

Ցանկերի կազմողներ՝ Անուշ Սիմոնեան, Նարինէ Ռաֆեան, Կարինէ Բաբաջանեան, Արտեօմ Վարդանեան

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Հայկ. բառ. — Նոր բառգիրք Հայկազեան լեզուի

Ագաթ. — Ագաթանգեղոս

Կոր. — Կորիւն

Փաւստ. — Փաւստոս

Նոր. Բիւզ. — Նորայր Բիւզանդացի, Կորիւն վարդապետ եւ նորին թարգմանութիւնք. Նորայր Բիւզանդացի, Հայկական բառաբանութիւն եւ Քննասէր Ա. եւ Բ. պրակ

Սեբ. — Սեբէոս

Ուխտ. — Ուխտանէս

Եփր. — Եփրեմ

Սոկր. — Սոկրատ, եկեղեցական պատմութիւն

Եւս(եքիոս). — Եւսեքիոս Կեսարացի, Ժամանակագրութիւն

ՄՄ — Մաշտոցի անուան Մատենադարան

[] փակագիծը գործածուած է այլ ձեռագրերի յատուկ տարբերութիւնները նշանակելու համար:

չի՛ք – նշանակում է տուեալ ընթերցուածքը բացակայում է նշուած ձեռագրում:

փխ – փոխանակը գործածուած է, երբ մի ձեռագիր ընթերցուածքի փոխարէն ունի մէկ այլ ընթերցուածք:

- կամ ... նշանակում է՝ մինչեւ

միւսն. – միւս ձեռագրերը

հմմտ. – համեմատել

տ. – տող

հտ. – հատոր

* նշանը դրուած է կասկածելի գրչութեամբ, բայց ոչ տպագրական վրիպակ ունեցող ընթերցուածքի մօտ:

Ծանօթութիւն՝

էջ 1302-ից սկսած՝ տարընթերցումներում, բաղդատուած տառանիշերի մէջ, տեխնիկական պատճառով լատիներէն օ տառանիշի փոխարէն յաճախ սպրդել է աւ: